

Eija Lähteenmäki/Richard Gothe/Kjell Nordqvist

Rulle OP 2795/Upsala lant/Kjell Nordqvist 11.5.2000 Huom. Jatkorulla

Courtbooks Kopparbergs län, ser II

Kopparbergs, Sätters och Näsgårds län, Österdalerne

Dombok 1634-1636

1636 26.2. Wika sokken

1636 11.12. Continuerades tinget i Orsa

245v

Hades till förhör efterskrefne finnerne på Orsa Skogen efter H K M:ts Drottningens öppne Patent Daterat Stokholm 4 Septembris i detta år att Presentera sina Pass och Bewis huru de ifrån Storfurstendömet Finland wore kompne, efter derifrån årligen många undlöpe knektetiensten:

Oluf Marcusson i Tansiö född i Lewerstoreby/Lafwestoreby i Rautalampi sockn i Sääksmäki/Sexmäki härad hvilken hade intet pass utan sade det upbrunnit i Alfta sockn där han säger sig (hafwa) varit i 10 år och här i 14. Hafwer två husmän, en *Oluf Andersson*, som säger sig född i Wägmansmarkeby/Wägmasmerkeby udi Cobi socken wid Ryska grenzen. Hade intet Pass heller ty han säger sig kommit ifrån Finland sen liten pojke till Anders/Arnes Sockneprest i Helsingeland. Den andra *Enögd Tomas*, hvilken elliest kallas Båtmans Tomas, förmeenes därföre hafwa ryndt Båtmans tiensten. Var nu intet tillstädes. Oluf Marcusson pålades skaffa honom till svars eller sielf svara för honom.

Lars Persson i Tannsiö en ung karl hvilken är född här i Socknen.

Staffan Pålsson i Sandsjö född i Lauka sokken i Mulkkamäki/Mulkamäke, hade intet Pass utan sade sig (Rigs)Cancell. Wälborne Axell Oxensteierna tagit hans Pass han hade ifrån Finland när han det Hans Nåde Presenterade.

Erik Staffansson på Hambra skogen, född i Horotaipalenby/Hårataipalenby i Rautalambi sokken, hade intet pass utan sade sig wara född här i socknen. Hafwer (tre) husmän, en *Pål Pålson* benemd född i Liukataipaleby i S.Mikkelis sockn, sade sin stallbroder för 3 åhr sedan med deras pass hafwa ryckt tillbaka till Finland, säger sig (hafwa) varit här landet i 20 åhr. Den andra *Hindrik Pålsson* född i Ula stad i Norbottn. Hade sin kyrkioherdes Johansi/Johannis Henrici pass daterat Ula 14 Augusti 1618 under hans signedte. Den tredje *Anders Andersson* bemeld född i Kemi sockn i Österbotten. Hade capellanens där sammastades H. Henrici Simonis pass daterat Kemi den 3 januaris 1635.

Anders Persson på Hambraskogen född i Loikataiwalby i Ruovesi/Rowäsy socken. Säger sin Broder i Färila/Fäla socken i Hälsingland *Hindrik* Benemd hafwa deras pass ifrån Finland sedan de kommo för 22 år sedan. Hafwer en husman *Lars Larsson* benemd född i Haapaniemiby/Hapanemiby i Laukaa/Lauka socken, den där säger sig mist sitt pass medan han war i vägen ifrån Finland dedan han kom för 22 åhr sedan.

Hans Andersson ibidem född i Korholahtiby/Korhålx by Rautalampi socken, hade sin kyrkioherdes H. Laurenti Johanis pass daterat Rautalampi 6 Marti 1626 under hans

signete. Hafwer 4 husmän, en *Knut Larsson* född i Nuutilaby/Nutilaby i Koubia socken, hvilken hafwer kyrkioherdens dersammarstedes Gabrielis Tomae pass daterat 28 januari 1627. Den andra *Erik Pålsson* född i Pundanniakiby/Pundeniakeby i Rautalampi socken, hade sin kyrkioherdens dersamarstedes Laurenti Johanis pass daterad i samma socken 9 februari 1618 under hans H signette. Den tridie *Anders Persson* född i Taupilaby i Pyhäjokis socken, hade sin fordom Pastoris H./S. Gabrielis Petri pass daterat dersammastedes 13 desembris 1617, den fierde *Johan Andersson* född i Wäsandby i Laukas socken hafwa sin Past. Henrici Gregori pass daterat ibidem 7 marti 1633.

Oluf Sigfridsson i Löfberg född i Koiwo i Kemi socken hade intet pass, sade sig förglömt det hemma hade med H.K. bref daterad 5 februari 1629. Hafwer 1 husman, sin måg *Bertill Andersson* född i Harsijärvi/Hapiafwa i Rautalampi socken den der hade Well.te Åke Tots fougdes Simon Matssons pass daterat i samma socken 12 januari 1623 under dens signet,

Jon Persson ibidem född här i socknen hafwer en husman *Johan Hindriksson* benemd född i Tierp socken.

Anders Mårtensson i Rosundeberg född i Laukas socken i Rautalampi(by), anropad/annexe i Hepeles/Sepeles/Sepales by hafwer sin capellanes H/S Tomae Andreae Carelij pass daterad ibidem 7 januari 1622 under hans signete, hafwer och H. K. M daterad Kopperberget 22 marti 1627, hafwer en husman *Hinrik Hinriksson* född i Tierp sokken.

Michel Michelsson i Dyfwernäs född i Lauka socken i Päjärweby/Puijarme by, säger sig haft pass ihop med sin broder *Mats Michelsson* (som) i Arrbro i Helsingland, hvilken det nu hafwer.

Aff Ore socken

Oluf Olufsson i Sefaståsen född i Wolen i Kylänenby/Kylane by i S. Mikkelis socken säger sitt pass blifwit förfarit på sjön emillan Finland och här, hade och H. Kgl bref daterat Kopperberget 24 Novembris 1618.

Simon Michelsson i Risberg/Russberg född i Ore husman *Jöns Olufsson* hans Måglag eller systerman född i Ruovesi sokken i Peter Tiusenby i Sawuland, hafer sin Pastoris Johanis Johansi pass daterat 3 juni 1628, under hans signet.

Är opkommit ett ryckett om förbemelte Oluf Markusson och Per Larsson i Tannsjö att de i förledne sommar skole hafa mördat och opbränt en Helsing der sammastedes boendes Jon Smed benemd på Håfweberget, der och torpet med samma smed är opbrend blifit

Dombok 12 dec 1636 Orsa

.. är uppkommet att sakställa? över förbemälde **Olof Markusson i Tandsjö** att de förlidna sommar skola hava mördad och uppbränd den helsingekarl därstädes boendes, **Jon Smed**, benämnd vid Håven i Berget där och torpet med samma smed? är uppbränd blivt. Som presumeras? ? de funnit ? av ett par byxor och Jon på samma vis bara kolen ? tid bara kolen, ? Jon Smed att han haver uppröjt därför för välb. stånd hållandes.... De hade skjutit älgar där om inlade ? vittnesskrift, daterat Lillhärdal den 19 oktober nästförlidne, given av **Siman Pärsson, Pär Pärsson, Lars Pärsson och Olof Månsson** darsammastädes, vilka vittna att Jon Smed ?ade de inom på Hamraskogarna i den ? att köpa råg tagit fatt på en tjuv som hade stulit några saker ifrån honom, som i vittnesskriften vidare förmäles och att tjuven sedan hade burit? samma saker han mistat genom ? svarandes? han samt? bössa han hade samma dag han tog tjuven. Såsom att Jon icke haver väl fängslat tjuven och likväl givit sig allena på en stor skog med honom åt Kopparberget. Var av vittnen förmena att Jon skall vara mördad av samma tjuv.

Jöran Pärsson i Lövberg vilken borta 3 mil ifrån Hamraskogen närmare Kopparberget, sade sig vela hålla med sin ed att han såg Jon Smed gå med fången igenom den by han bodde i, vilken de och framlade och att tjuven var bunden om båda armarna med ett rep. Jon Smed gick föråt ledde honom, dock icke hårdare bunden än att han kunde väl ? sig och bar sin bössa på axeln. Han begärde köpa krut av Jöran.

Olof Sigfridsson, vilken ock vara i samma by berättade ock det han ock med ed sade sig veta bekräfta att han ock hemma hos sig såg att Jon således gick med samma tjuv där han kom och begärande köpa smör att lägga i sin matsäck. Och tjuven satt och lagde flintan på sin bössa sägandes han skåta? väl nu rätt? ? jag eljest krut och när de kommo därifrån på en myra kom Olofs dotter och bad att han skulle akta sig att tjuven icke skulle slippa sin kos, efter han gick föråt så sade hon farväl. Jag får väl igen henne när jag vill och företedde henne att tjuven lovat honom pengar för han skulle slippa lös, lite hade han liggandes? i Hofvaberget, 2 mil från Lövberget, där han om natten blev ihjälslagen och oppbränd, varför Olof Markusson och Pär Larsson bliver frigjorde. Denna Jon Smed var ock en landslöpare som hade förs?gt sig emot pastorn? i Söderhamn, därför sig rymt och mycket stulit där han for fram.

Anders Mårtensson Finne i Rosundaberg var sak och rykte uppkommit att han på Finnskogen skall hava mördad en främmande löskarl, vilkens namn ingen visste eller ville berätta. Samma främmande löskarl haver följt en lösfinne, **Erik Matsson** från S?ansjö torp i Hogdals (Ljusdals?) socken uti Hälsingland, till Anders där han och hans son **Mats Andersson** var att hugga i ett fall som Anders berättade. Då haver bemälte främmande löskarl vilken några ? dags ko? samma dag hade eftersökt för ? nästbenämnde socken hade stulit en ? och en röd kvinnfolkskjortel ?, (och velat få till dem såld?). Anders Mårtensson och hans son hade gjort för sig efter Erik viskade åt Anders där att stick därifrån och ? opp vara? för sig själv blev ? ? ? skall **Pelle Persson** nu i Finland, förut rest vilken hade sitt fall att styrka? Därifrån hört rop som han haver berättat för sin måg **Mickel Mickelsson i Dyvernäs**. Och Mickel nu berättade av vilket detta hela är uppkommet. Anders berättade att Erik lop efter den främmande och tog matsäcken ifrån honom, vilken ock vara ett par röda byxor och ett par skor. Pelle Pärsson som Mickel berättade, haver berättat att Anders hade tillika

med Erik ätit av samma mat som i säcken var. Anders svarade att Erik bød honom följa, men han ville icke.

Henrik Henriksson i Rosundaberg, Anders Husman vilken var i sällskap med Pelle Persson, berättade att Anders och hans son ätit med Erik av den främmandes matsäck? Både Pelle Persson med sig? Anders nekar och berättar? Erik hade sagt: När han kom tillbaka sedan den förmiddagen sin kos och Anders? honom för han tog säcken. Vad haver jag nu? igentog säcken från honom. Saken uppsköts till dess Erik kan komma tillstädes.

Dombok 1637 13 dec Orsa

Kom för rätten **Erik Matsson ifrån H(og?)dal** socken i Hälsingland, om vilken berättades på tinget ifjol att han tagit matsäcken ifrån den främmande löskarlen, vilken löskarl är vidkommit? att han skall hava blivit mördad här på skogen.

Anders Mårtensson i Rosunaberg berättade och bekände är Erik så tillgånget vara att samma främ? karlen jämte hade stulit i Jämtland i Herrdal ifrån några, därför han blev fånglig hållen i? i samma socken. Och om honom sattes några bönder i vakt, likväl kom tjuven sin kos, varför böndernas egendom, både hus och jord av deras befallningsman blev arresterad under krondragonen. Bönderna blev försakade att söka efter honom, komma så till sig /Erik/ samt flera Orsafinnar och bad att om de kunde finna en sådan karl, de ville taga honom fatt. Men Erik skulle gå till den sved han och **Anders Markusson (Mårtensson?)** hade ihop, blev han? en sådan?? en sådan som han? dags han/kan? hade eftersökt, där han satt om en morgon från kost tid vid en eld han hade uppgjort och sömmade skor. Samma karl bad Erik visa sig vägen eftersom han vilse kommit. Erik sade sig vilken för honom och lopp undan? **Anders Mårtensson** åt vilken han vinkade att han skulle komma och taga fast tjuven. När tjuven blev varse gav han sig till skogs igen och i flykten släppte han matsäcken han hade på ryggen, vilken Erik tog och fann däri skorna han sömmade på och ett par röda sköna byxor och säcken tog **Olof Pålsson i Åberga/kyrkvärd/** vilken är tillsatt att hava inseende på finnarna på skogen. Av honom köpte Bränne Mickel på Oreskogen. Av honom Erik tillfrågades varför tjuven ropade. Erik svarade att tjuven icke ropade åt honom att han skulle lyda, utan Anders Mårtensson ropade åt honom att han skulle lyda. Byxorna sade Erik tjuven gjort av kjorteln. Föregav ock Erik att Pelle Persson tog en torr gädda som låg i säcken, men bröststycke och en fläsksvål tog han/Erik/ och kastade för hands? jämte sade ock Erik rymt ifrån sin hustru såsom han allt hennes gods? hade för?

Efter ingen åklagare är kommen på år och dag, ingen vill heller detta Erik och Anders Mårtensson tillägga saken med? vidare? efter 2 kap dråp(balken?)? varför de friades.

Denne Erik Matsson haver och hava en kona i Hälsingland och syt? Som han här såväl som till förenämnde haver belägrat **Margareta Pålsson**, böta